

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

22 päivänä maaliskuuta 2012*

Direktiivi 2001/42/EY — Tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arviointi — Suunnitelmien ja ohjelmien, ”joita lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset edellyttävät”, käsite — Direktiivin sovellettavuus menettelyyn, jolla maankäyttösuunnitelma kumotaan kokonaan tai osittain

Asiassa C-567/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Cour constitutionnelle (Belgia) on esittänyt 25.11.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 3.12.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Inter-Environnement Bruxelles ASBL,

Pétitions-Patrimoine ASBL ja

Atelier de Recherche et d’Action Urbaines ASBL

vastaan

Région de Bruxelles-Capitale,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit A. Prechal, L. Bay Larsen, C. Toader (esittelevä tuomari) ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.10.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Inter-Environnement Bruxelles ASBL, Pétitions-Patrimoine ASBL ja Atelier de Recherche et d’Action Urbaines ASBL, edustajanaan avocat J. Sambon,
- Belgian hallitus, asiamiehenään T. Materne, avustajanaan avocate J. Sautois,
- Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek ja D. Hadroušek,
- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään H. Walker,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

— Euroopan komissio, asiamiehinään P. Oliver ja A. Marghelis,
kuultuaan julkisasiamiehen 17.11.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY (EYVL L 197, s. 30) 2 artiklan a alakohdan tulkintaa.
- 2 Pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain yhtäältä Inter-Environnement Bruxelles ASBL, Pétitions-Patrimoine ASBL ja Atelier de Recherche et d'Action Urbaines ASBL, jotka ovat Belgian oikeuden mukaisesti perustettuja voittoa tavoittelemattomia yhdistyksiä, ja toisaalta Région de Bruxelles-Capitale (Brysselin pääkaupunkiseudun hallintoalue) ja joka koskee kannetta Brysselin aluesuunnittelua koskevan lain vahvistamisesta 13.5.2004 annetun asetuksen muuttamisesta 14.5.2009 annetun asetuksen (ordonnance modifiant l'ordonnance du 13 mai 2004 portant ratification du code bruxellois de l'aménagement du territoire) (Moniteur belge 27.5.2009, s. 38913; jäljempänä vuoden 2009 asetus) tiettyjen säännösten kumoamiseksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2001/42

- 3 Direktiivin 2001/42 tavoitteet ilmenevät erityisesti sen 1 artiklasta, jossa säädetään seuraavaa:

”Tämän direktiivin tarkoituksena on taata korkeatasoinen ympäristönsuojelu ja edistää ympäristönäkökohtien huomioon ottamista suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa ja hyväksymisessä kestävä kehityksen edistämiseksi varmistamalla, että tietyistä suunnitelmista ja ohjelmista, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, tehdään ympäristöarviointi tämän direktiivin mukaisesti.”

- 4 Suunnitelmat ja ohjelmat määritellään direktiivin 2001/42 2 artiklan a alakohdassa seuraavasti:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- a) ’suunnitelmilla ja ohjelmilla’ sellaisia suunnitelmia ja ohjelmia, mukaan lukien Euroopan yhteisön yhteisrahoittamat suunnitelmat ja ohjelmat, sekä niitä koskevia muutoksia,
 - jotka kansallinen, alueellinen tai paikallinen viranomainen valmistelee ja/tai hyväksyy tai jotka viranomainen valmistelee kansanedustuslaitoksen tai hallituksen hyväksyttäväksi lainsäädäntömenettelyllä ja
 - joita lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset edellyttävät.”

- 5 Direktiivin 2001/42 3 artiklassa, jossa määritellään direktiivin soveltamisala, säädetään seuraavaa:

”1. Jäljempänä 4–9 artiklan mukainen ympäristöarviointi on tehtävä 2–4 kohdassa tarkoitetuista suunnitelmista ja ohjelmista, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia.

2. Jollei 3 kohdasta muuta johdu, ympäristöarviointi on tehtävä kaikista suunnitelmista ja ohjelmista,
- a) joita valmistellaan maa-, metsä- ja kalataloutta, energiaa, teollisuutta, liikennettä, jätehuoltoa, vesitaloutta, televiestintää, matkailua, kaavoitusta tai maankäyttöä varten ja joissa vahvistetaan puitteet direktiivin 85/337/ETY liitteessä I ja II lueteltujen tulevien hankkeiden lupa- tai hyväksymispäätöksille tai
 - b) joiden on katsottu edellyttävän direktiivin 92/43/ETY 6 tai 7 artiklan mukaista arviointia sen todennäköisen vaikutuksen johdosta, joka niillä on mainituissa artikloissa tarkoitetuilla alueilla.
3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen sellaisten suunnitelmien ja ohjelmien, joissa määritellään pienten alueiden käyttö paikallisella tasolla sekä 2 kohdassa tarkoitettujen suunnitelmien ja ohjelmien vähäisten muutosten osalta edellytetään ympäristöarviointia ainoastaan, jos jäsenvaltiot määrittelevät, että niillä on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia.

4. Jäsenvaltioiden on määriteltävä, onko sellaisilla muilla kuin 2 kohdassa tarkoitetuilla suunnitelmilla ja ohjelmilla, joilla vahvistetaan puitteet sellaisten tulevien hankkeiden lupa- tai hyväksymispäätökselle, todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia.

5. Jäsenvaltioiden on määriteltävä, onko edellä 3 ja 4 kohdassa tarkoitetuilla suunnitelmilla ja ohjelmilla todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, joko tapauskohtaisen tarkastelun perusteella tai määrittelemällä suunnitelma- ja ohjelmatyyppejä, taikka molempia keinoja yhdistelemällä. Jäsenvaltioiden on tätä varten otettava kaikissa tapauksissa huomioon liitteessä II vahvistetut asiaankuuluvat perusteet, jotta voidaan varmistaa, että suunnitelmat ja ohjelmat, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, kuuluvat tämän direktiivin soveltamisalaan.

--”

6. Direktiivin 2001/42 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos 3 artiklan 1 kohdan nojalla on tehtävä ympäristöarviointi, on laadittava ympäristöselostus, jossa osoitetaan, kuvataan ja arvioidaan suunnitelman tai ohjelman toteuttamisen todennäköiset merkittävät ympäristövaikutukset sekä suunnitelman tai ohjelman tavoitteet ja maantieteellinen ulottuvuus huomioon ottaen kohtuulliset vaihtoehdot. Tätä varten on annettava liitteessä I tarkoitettut tiedot.”

7. Mainitun direktiivin liitteessä I, jossa mainitaan ”5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut tiedot” ympäristöselostuksen laatimiseksi, todetaan seuraavaa:

”Tiedot, jotka on annettava 5 artiklan 1 kohdan mukaisesti, jollei 5 artiklan 2 ja 3 kohdasta muuta johdu:

--

- b) ympäristön nykytilaan liittyvät merkitykselliset näkökohdat ja sen todennäköinen kehitys, jos suunnitelmaa tai ohjelmaa ei toteuteta,

--”

Kansallinen oikeus

- 8 Brysselin aluesuunnittelua koskevan lain (code bruxellois de l'aménagement du territoire), sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 2009 asetuksella (jäljempänä CoBAT), 13 §:ssä, jossa mainitaan Région de Bruxelles-Capitalea koskevat eri suunnitelmaluokat, säädetään seuraavaa:

”Région de Bruxelles-Capitalen kehittämisestä ja sen aluesuunnittelusta määrätään seuraavissa suunnitelmissa:

1. alueellinen kehittämissuunnitelma
 2. alueellinen maankäyttösuunnitelma
 3. kunnalliset kehittämissuunnitelmat
 4. erityinen maankäyttösuunnitelma.”
- 9 CoBAT:n 40 §:ssä säädetään erityisen maankäyttösuunnitelman hyväksymisestä seuraavaa:

”Jokainen Région de Bruxelles-Capitalen kunta hyväksyy joko omasta aloitteestaan tai Région de Bruxelles-Capitalen hallituksen sille asettamassa määräajassa erityiset maankäyttösuunnitelmat.”

- 10 CoBAT:n 58 §:ssä säädetään mainittujen suunnitelmien kumoamisesta seuraavaa:

”Kunnanvaltuusto voi joko omasta aloitteestaan tai 51 §:n säännösten mukaisesti esitetyn pyynnön perusteella päättää kumota erityisen maankäyttösuunnitelman sen kattaman alueen osalta kokonaan tai osittain.

Région de Bruxelles-Capitalen hallitus voi päättää 54 §:ssä säädetyillä edellytyksillä ja perustellulla päätöksellä erityisen maankäyttösuunnitelman kumoamisesta kokonaan tai osittain.

Tässä tapauksessa se pyytää kunnanvaltuustoa ryhtymään tällaiseen toimenpiteeseen tämän jakson säännösten mukaisesti ja vahvistaa määräajat, joiden kuluessa kunnanvaltuuston on esitettävä sen hyväksyttäväksi päätös erityisen maankäyttösuunnitelman kumoamisesta, julkisesta kuulemisesta ja täydellisen asiakirja-aineiston toimittamisesta kumoamispäätöksen hyväksymistä varten 61 §:n mukaisesti.

Jos kunnanvaltuusto on kieltäytynyt noudattamasta kyseisen hallituksen pyyntöä tai se ei ole noudattanut sille asetettuja määräaikoja, hallitus voi kunnanvaltuuston sijaan kumota erityisen maankäyttösuunnitelman tässä jaksossa säädetyin menettelyin mukaisesti.”

- 11 Lisäksi CoBAT:n 59 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Kunnanvaltuusto hyväksyy ehdotuksen erityisen maankäyttösuunnitelman kumoamista koskevaksi päätökseksi; ehdotusta täydentää suunnitelma alueesta, jota kumoaminen koskee, jos on kyse osittaisesta kumoamisesta, ja raportti, jossa perustellaan erityisen maankäyttösuunnitelman kumoaminen sen muuttamisen sijaan, ja järjestää ehdotuksesta julkisen kuulemisen. Edellä mainitun raportin laatii 58 §:n viimeisessä momentissa tarkoitettussa tilanteessa Région de Bruxelles-Capitalen hallitus.

Julkisesta kuulemisesta ilmoitetaan sekä julkisilla ilmoituksilla että Moniteur Belgessä ja vähintään kolmessa ranskankielisessä ja kolmessa hollanninkielisessä Région de Bruxelles-Capitaleessa ilmestyvässä sanomalehdessä julkaistavalla ilmoituksella Région de Bruxelles-Capitalen hallituksen vahvistamien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaan.

Julkinen kuuleminen kestää 30 päivää. Valitukset ja huomautukset osoitetaan kunnanhallitukselle (collège des bourgmestre et échevins) tässä määräajassa, ja ne liitetään kuulemisen päättämistä koskevaan pöytäkirjaan. Kunnanhallitus laatii pöytäkirjan 15 päivän kuluessa julkisen kuulemisen määräajan päättymisestä.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 12 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, pääasian kantajat ovat kanteessaan, jolla ne vaativat vuoden 2009 asetuksen tiettyjen säännösten kumoamista, vedonneet Cour constitutionnellessa vain yhteen kanneperusteeseen, joka koskee sitä, että CoBAT:n 58 ja 59 § ovat ristiriidassa direktiivin 2001/42 kanssa siltä osin kuin niissä ei säädetä ympäristöselostuksen laatimisesta silloin, kun erityinen maankäyttösuunnitelma kumotaan kokonaan tai osittain.
- 13 Pääasian kantajat ovat esittäneet kansallisessa tuomioistuimessa kumoamismenettelystä, että vaikka direktiivin 2001/42 2 artiklan a alakohta koskee muodollisesti vain maankäyttösuunnitelmien hyväksymistä ja muuttamista, kyseistä direktiiviä on sen tehokkaan vaikutuksen turvaamiseksi tulkittava siten, että sitä sovelletaan myös tällaisten suunnitelmien kumoamiseen. Käsiteltävässä asiassa erityisen maankäyttösuunnitelman kumoaminen muuttaa kantajien mukaan normiympäristöä, jossa rakennusluvut myönnetään, ja se saattaa muuttaa tulevia hankkeita koskevien lupien myöntämispuitteita.
- 14 Lisäksi pääasian kantajat ovat esittäneet, että mainitun direktiivin 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettuja ”suunnitelmia ja ohjelmia” ovat yleisesti kansallisten lakien ja asetusten säännöksissä tarkoitettuja suunnitelmat ja ohjelmat eivätkä vain ne, joiden hyväksyminen on kyseisten säännösten mukaan pakollista. Kantajat katsovat, ettei kumoamistoimen, joka on tehty, vaikkakin vapaaehtoisesti, jättäminen direktiivin 2001/42 soveltamisalan ulkopuolelle ole sopusoinnussa kyseisen direktiivin tavoitteen ja tehokkaan vaikutuksen kanssa.
- 15 Région de Bruxelles-Capitale sen sijaan katsoo, ettei maankäyttösuunnitelma enää kumoamisensa jälkeen määritä sellaisenaan normiympäristöä, jossa lupa hankkeiden toteuttamiseen kyseisellä alueella voidaan myöntää. Tarkemmin sanottuna erityistä maankäyttösuunnitelmaa ei sen kumoamisen jälkeen voida pääasian vastaajan mukaan enää pitää direktiivissä 2001/42 tarkoitettuna kaavoitusta varten valmisteltuna suunnitelmana. Lisäksi pääasian vastaaja katsoo, ettei kyseistä direktiiviä sen 2 artiklan a alakohdan mukaan sovelleta kumoamistoimiin, jotka ovat lähtökohtaisesti vapaaehtoisia.
- 16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, ettei erityisen maankäyttösuunnitelman valmistelumenettelyä koskevia säännöksiä, joissa säädetään julkisesta kuulemisesta, eri viranomaisten ja instanssien kuulemisesta sekä ympäristöselostuksen laatimisesta, sovelleta samojen suunnitelmien kumoamismenettelyyn.
- 17 Mainittu tuomioistuin toteaa, ettei direktiivin 2001/42 2 artiklan a alakohta koske suunnitelmien kumoamista, mutta korostaa, että kyseisen direktiivin 3 artiklan 2 kohdan a alakohdasta kuitenkin ilmenee, että ympäristöarviointi on tehtävä paitsi kansallisista toimista, joilla vahvistetaan kaavoitusta koskevat säännöt, myös toimista, joilla vahvistetaan puitteet tulevien hankkeiden lupa- tai hyväksymispäätöksille. Niinpä aluesuunnittelua koskevien suunnitelmien kokonaisuuteen kuuluvaan Région de Bruxelles-Capitalen hallituksen toimeen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan sovellettava kyseistä menettelyä myös silloin, kun päätös koskee vain suunnitelmien kumoamista.
- 18 Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää, että direktiivin 2001/42 esitöistä ilmenee, että sen 2 artiklan a alakohdan toisessa luetelmakohdassa säädetään kyseisen direktiivin soveltamisesta ainoastaan suunnitelmiin ja ohjelmiin, joita lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset edellyttävät. Käsiteltävässä asiassa CoBAT:n 40 § näyttäisi edellyttävän, että jokaiselle

Région de Bruxelles-Capitalen kunnalle hyväksytään erityinen maankäyttösuunnitelma. Pääasian asianosaiset ovat kuitenkin erimielisiä tästä seikasta. Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa sitä, että kunnallinen viranomaisen voi tietyissä tapauksissa kieltäytyä valmistelemasta erityistä maankäyttösuunnitelmaa.

19 Cour constitutionnelle on edellä esiteltyjen direktiiviä 2001/42 koskevien tulkintaerimielisyyksien vuoksi päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [direktiivin 2001/42] 2 artiklan a alakohdassa olevaa ’suunnitelmien ja ohjelmien’ määritelmää tulkittava siten, että sillä jätetään tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle [CoBAT:n] 58–63 §:ssä järjestetyn erityisen maankäyttösuunnitelman kumoamisenettelyn kaltainen menettely, joka koskee suunnitelman kumoamista kokonaan tai osittain?”

2) Onko saman direktiivin 2 artiklan a alakohdassa oleva sana ’edellyttävät’ ymmärrettävä niin, että sillä jätetään ’suunnitelmien ja ohjelmien’ määritelmän ulkopuolelle [CoBAT:n] 40 §:ssä tarkoitettujen erityisten maankäyttösuunnitelmien kaltaiset suunnitelmat, joista on tosin säädetty lainsäädännöksissä mutta joiden hyväksyminen ei ole pakollista?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavat huomautukset

20 Ennen kysymysten varsinaista tarkastelua on syytä todeta, kuten direktiivin 2001/42 1 artiklasta ilmenee, että kyseisen direktiivin keskeisenä tarkoituksena on, että suunnitelmista ja ohjelmista, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia, tehdään ympäristöarviointi niitä valmisteltaessa ja ennen niiden hyväksymistä (yhdistetyt asiat C-105/09 ja C-110/09, Terre wallonne ja Inter-Environnement Wallonie, tuomio 17.6.2010, Kok., s. I-5611, 32 kohta).

21 Silloin kun direktiivissä 2001/42 edellytetään tällaisen ympäristöarvioinnin tekemistä, direktiivissä vahvistetaan ympäristöselostuksen laatimisessa, kuulemisten toteuttamisessa, ympäristöarvioinnin tulosten huomioon ottamisessa ja arvioinnin jälkeen tehdystä päätöksestä tiedottamisessa noudatettavat vähimmäissäännöt (em. yhdistetyt asiat Terre wallonne ja Inter-Environnement Wallonie, tuomion 33 kohta).

22 Direktiivin 2001/42 2 artiklassa, jossa säädetään direktiivissä käytettävistä määritelmistä, säädetään, että direktiiviä sovelletaan suunnitelmiin ja ohjelmiin, joita lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset edellyttävät ja jotka kansallinen, alueellinen tai paikallinen viranomaisen valmistele ja/tai hyväksyy tai jotka viranomaisen valmistele kansanedustuslaitoksen tai hallituksen hyväksyttäväksi lainsäädäntömenettelyllä, sekä niiden muutoksiin.

23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta tulkitsemaan mainitun direktiivin 2 artiklan a alakohtaa sekä kumoamistoimen käsitteen (ensimmäinen kysymys) että suunnitelmien ja ohjelmien, ”joita lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset edellyttävät”, käsitteen osalta (toinen kysymys).

Toinen kysymys

24 Toisella kysymyksellään, joka on syytä tutkia ensimmäisenä, koska se koskee itse suunnitelmien ja ohjelmien käsitettä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta, onko direktiivin 2001/42 2 artiklan a alakohdan edellytystä, jonka mukaan kyseisessä säännöksessä tarkoitetaan suunnitelmia ja ohjelmia, ”joita lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset

edellyttävät”, tulkittava siten, että sitä on tarkoitus soveltaa pääasiassa kyseessä olevien maankäyttösuunnitelmien kaltaisiin suunnitelmiin ja ohjelmiin, joista säädetään kansallisessa lainsäädännössä mutta joiden hyväksyminen kansallisessa viranomaisessa ei kansallisen tuomioistuimen mukaan ole pakollista.

- 25 Pääasian kantajien mukaan kyseisen säännöksen pelkän sanamuodon mukaiseen tulkintaan, joka jättäisi direktiivin 2001/42 soveltamisalan ulkopuolelle suunnitelmat ja ohjelmat, joista ainoastaan säädetään laeissa, asetuksissa tai hallinnollisissa määräyksissä, sisältyisi riski siitä, ettei maankäyttösuunnitelmiin, joilla on tavallisesti huomattavia vaikutuksia kyseisellä alueella, sovellettaisi arviointimenettelyä, ja riski siitä, ettei mainitun direktiivin yhdenmukaista tulkintaa eri jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä voitaisi turvata, kun otetaan huomioon erot alan kansallisten säännösten muotoilussa.
- 26 Belgian, Tšekin ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset katsovat sen sijaan, että paitsi direktiivin 2001/42 2 artiklan a alakohdan sanamuodosta myös sen esitöistä ilmenee, ettei unionin lainsäätävä halunnut saattaa kyseisellä direktiivillä käyttöön otettua ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskemaan hallinnollisia ja lainsäädännöllisiä toimia, joita ei edellytetä oikeussäännöissä.
- 27 Euroopan komissio katsoo, että mainitussa 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettu kriteeri ”edellyttävät” täytyy, jos viranomaisella on lakisääteinen velvollisuus valmistella tai hyväksyä suunnitelma tai ohjelma. Suunnitelmat, jotka Région de Bruxelles-Capitalen on hyväksyttävä, vaikuttavat sen mukaan ensi näkemältä tällaisilta.
- 28 On katsottava, ettei tulkintaa, joka johtaisi kaikkien, muun muassa maankäyttöä koskevien, suunnitelmien ja ohjelmien, joiden hyväksymistä on eri kansallisissa oikeusjärjestyksissä säännelty oikeussäännöllä, jättämiseen direktiivin 2001/42 soveltamisalan ulkopuolelle yksin siitä syystä, ettei tällainen hyväksyminen ole kaikissa olosuhteissa pakollista, voida hyväksyä.
- 29 Mainittujen hallitusten ehdottamasta direktiivin 2001/42 2 artiklan a alakohdan tulkinnasta nimittäin seuraisi kyseisellä direktiivillä käyttöön otetun jäsenvaltioiden alueiden aluesuunnittelua koskevien suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten valvonnan ulottuvuuden huomattava rajoittaminen.
- 30 Tästä syystä tällainen direktiivin 2001/42 soveltamisalaa huomattavasti rajoittava 2 artiklan a alakohdan tulkinta vaarantaisi osittain mainitun direktiivin tehokkaan vaikutuksen, kun otetaan huomioon sen tavoite, joka on korkeatasoisen ympäristönsuojelun takaaminen (ks. vastaavasti asia C-295/10, Valčiukienė ym., tuomio 22.9.2011, Kok., s. I-8819, 42 kohta). Tällainen tulkinta olisi siten vastoin saman direktiivin tavoitetta, joka on toimia, joilla on todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia ja joilla määritetään maankäyttöä ohjaavat kriteerit ja yksityiskohtaiset säännöt ja jotka koskevat tavanomaisesti monenlaisia hankkeita, joiden täytäntöönpanossa on noudatettava kyseisiin toimiin perustuvia sääntöjä ja menettelyjä, koskevan valvontamenettelyn käyttöön ottaminen.
- 31 Tästä seuraa, että direktiivissä 2001/42 tarkoitettulla tavalla ”edellytettynä” on sitä sovellettaessa pidettävä suunnitelmia ja ohjelmia, joiden hyväksymistä on säännelty laeilla tai asetuksilla, joissa määritetään suunnitelmien ja ohjelmien hyväksymiseen toimivaltaiset viranomaiset sekä niiden laatimismenettely, ja niihin on siten sovellettava niiden ympäristövaikutusten arviointia direktiivissä säädetyin edellytyksin.
- 32 Edellä esitetystä seuraa, että toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2001/42 2 artiklan a alakohdan käsitettä suunnitelmat ja ohjelmat, ”joita lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset edellyttävät”, on tulkittava siten, että se koskee myös pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa säännöstössä tarkoitettua kaltaisia erityisiä maankäyttösuunnitelmia.

Ensimmäinen kysymys

- 33 Cour constitutionnelle kysyy ensimmäisellä kysymyksellään, onko direktiivin 2001/42 soveltamisalaan kuuluvan suunnitelman tai ohjelman kumoamiseen kokonaan tai osittain sovellettava kyseisen direktiivin 3 artiklassa tarkoitettua ympäristöarviointia.
- 34 Pääasian kantajat ja komissio korostavat, että maankäyttösuunnitelman kumoamisella on aineellisia ja oikeudellisia vaikutuksia, joten kumoamista on pidettävä direktiivin 2001/42 soveltamisalaan kuuluvana mainitun suunnitelman muuttamisena.
- 35 Belgian ja Tšekin hallitukset katsovat sen sijaan, ettei mainittua direktiiviä sovelleta suunnitelman kumoamiseen, sillä yhtäältä se koskee vain muuttamistoimia ja toisekseen kumoaminen ei merkitse sellaisten oikeudellisten puitteiden määrittämistä, joihin myöhemmin toteutettavat maankäyttöhankkeet kuuluvat. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on samaa mieltä vain täyttä kumoamista merkitseviä toimia koskevista huomautuksista.
- 36 Tässä yhteydessä on ensinnäkin todettava ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tavoin, että direktiivissä 2001/42 ei viitata nimenomaisesti kumoamistoimiin vaan ainoastaan suunnitelmien ja ohjelmien muuttamistoimiin.
- 37 Kun otetaan huomioon direktiivin 2001/42 tavoite, joka on korkeatasoisen ympäristönsuojelun takaaminen, säännöksiä, joilla rajataan direktiivin soveltamisalaa, ja erityisesti säännöksiä, joissa määritellään, mitä toimia direktiivi koskee, on kuitenkin tulkittava laajasti.
- 38 Tästä on todettava, ettei ole suljettu pois, että suunnitelman tai ohjelman kumoamisella kokonaan tai osittain voi olla merkittäviä ympäristövaikutuksia, koska se voi merkitä muutosta kyseessä olevia alueita koskevaan suunnitteluun.
- 39 Niinpä kumoamistoimella voi olla merkittäviä ympäristövaikutuksia, sillä – kuten ovat esittäneet yhtäältä komissio ja toisaalta julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 40 ja 41 kohdassa – tällainen toimi merkitsee välttämättä oikeudellisen viitekehyksen muutosta ja se muuttaa siten ympäristövaikutuksia, jotka on mahdollisesti arvioitu direktiivissä 2001/42 säädetyn menettelyn mukaisesti.
- 40 Tästä on huomattava, että jäsenvaltioiden on otettava kyseisen direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun ympäristöselostuksen laatimisen yhteydessä huomioon muun muassa mainitun direktiivin liitteessä I olevassa b alakohdassa tarkoitettut tiedot ”ympäristön nykytilaan liittyvistä merkityksellisistä näkökohdista ja sen todennäköisestä kehityksestä, jos suunnitelmaa tai ohjelmaa ei toteuteta”. Niinpä siltä osin kuin suunnitelman tai ohjelman kumoaminen voi muuttaa kumottavan toimen tekemisen yhteydessä arvioitua ympäristön nykytilaa, se on otettava huomioon sen mahdollisten myöhempien ympäristövaikutusten valvomiseksi.
- 41 Tästä seuraa, että kun otetaan huomioon mainittuja suunnitelmia ja ohjelmia koskevien kumoamistoimien ominaispiirteet ja vaikutukset, näiden toimien pitäminen direktiivin 2001/42 soveltamisalan ulkopuolelle jäävinä olisi vastoin unionin lainsäätäjän tavoitteita ja vaarantaisi osittain direktiivin tehokkaan vaikutuksen.
- 42 Sen sijaan on korostettava, että lähtökohtaisesti näin ei ole, mikäli kumottu toimi kuuluu aluesuunnittelua koskevien toimien hierarkiaan, jos näillä toimilla määrätään riittävän täsmällisistä maankäyttösäännöistä, jos niiden itsensä ympäristövaikutukset on tutkittu ja jos voidaan perustellusti katsoa, että direktiivillä 2001/42 suojeltavat intressit on otettu tässä yhteydessä riittävällä tavalla huomioon.

- 43 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2001/42 2 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että CoBAT:n 58–63 §:ssä säädetyn kaltainen menettely maankäyttösuunnitelman kumoamiseksi kokonaan tai osittain kuuluu lähtökohtaisesti kyseisen direktiivin soveltamisalaan, joten siihen on sovellettava mainitussa direktiivissä säädettyjä sääntöjä ympäristövaikutusten arvioinnista.

Oikeudenkäyntikulut

- 44 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/42/EY 2 artiklan a alakohdan käsitettä suunnitelmat ja ohjelmat, ”joita lait, asetukset tai hallinnolliset määräykset edellyttävät”, on tulkittava siten, että se koskee myös pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa säännöksessä tarkoitettua kaltaisia erityisiä maankäyttösuunnitelmia.**
- 2) **Direktiivin 2001/42 2 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että Brysselin aluesuunnittelua koskevan lain (code bruxellois de l'aménagement du territoire), sellaisena kuin se on muutettuna 14.5.2009 annetulla asetuksella, 58–63 §:ssä säädetyn kaltainen menettely maankäyttösuunnitelman kumoamiseksi kokonaan tai osittain kuuluu lähtökohtaisesti kyseisen direktiivin soveltamisalaan, joten siihen on sovellettava mainitussa direktiivissä säädettyjä sääntöjä ympäristövaikutusten arvioinnista.**

Allekirjoitukset